

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین

دانشکده بهداشت

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی

عنوان

ارزیابی برابری در توزیع منابع سلامت در دانشگاه علوم پزشکی قزوین قبل و بعد از طرح تحول سلامت: بر اساس ضریب جینی و شاخص هیرشمن-هر فیندال

استاد راهنما

محمد ذکریا کیایی

اساتید مشاور

دکتر روح اله کلهر

دکتر حسن یوسف زاده

نگارش

اصغر نصیری

تابستان ۱۳۹۹

چکیده

زمینه و هدف: دستیابی به شاخص عدالت در توزیع خدمات سلامت از اهداف اصلی نظامهای سلامت در دنیاست. از این رو هدف این مطالعه، تعیین عدالت در توزیع منابع سلامت دانشگاه علوم پزشکی قزوین قبل و بعد از طرح تحول سلامت بر اساس ضریب جینی و شاخص هیرشمن هرفیندال بود.

مواد و روش کار: در مطالعه توصیفی-تحلیلی و کاربردی حاضر جامعه آماری پزشکان عمومی، متخصص و فوق تخصص شاغل در دانشگاه علوم پزشکی قزوین طی سال های ۹۰ تا ۹۶ بودند. آمار جمعیتی شهرستانها از سالنامه های آماری مرکز آمار ایران و آمار پزشکان از معاونت درمان و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی قزوین استخراج و سنجش نابرابری در پزشکان عمومی، متخصص و فوق تخصص با استفاده از ضریب جینی و منحنی لورنز و شاخص هیرشمن هرفیندال در نرم افزار Excel ۲۰۱۶ و Stata انجام شد.

یافته ها: براساس نتایج، بیشترین تعداد پزشک عمومی، متخصص و فوق تخصص به ترتیب در سال های ۹۳، ۹۶ و ۹۶ و کمترین تعداد آن مربوط به سال های ۹۵، ۹۰ و ۹۴ بود. همچنین مقدار ضریب جینی پزشکان عمومی در سال ۹۰ تا ۹۶ در بازه ۰.۶۱ و ۰.۶۳ بود و برای پزشکان متخصص کمترین مقدار ضریب جینی در سال ۹۴ (۰.۵۷) و بیشترین مقدار آن در سال ۹۶ (۰.۶۰) بود و برای پزشکان فوق تخصص از سال ۹۰ تا ۹۶ مقدار ضریب جینی تغییری نداشته و برابر ۰.۵۲ بود. در شاخص هیرشمن هرفیندال پزشک عمومی تمرکز بالایی بین شهرستانهای استان قزوین وجود داشت. در تخصص های زنان، کودکان و ارولوژی، نابرابری به تدریج کمتر شد. در جراحی عمومی مقدار شاخص پایین بوده اما نابرابری همچنان وجود دارد. در بیهوشی و نورورولوژی مقدار شاخص بعد از طرح تحول سلامت کاهش داشته و به ۵۷۰۰ رسیده ولی همچنان تا رسیدن به برابری (زیر ۱۰۰۰) فاصله وجود داشت. در تخصص هایی مانند جراحی مغز و اعصاب، توانبخشی، پزشکی هسته ای، بعد از طرح تحول سلامت تغییری در میزان شاخص مشاهده نگردید. همچنین مقدار شاخص در رشته های فوق تخصصی نشان دهنده تمرکز بالا بود.

نتیجه گیری: نتایج به دست آمده از مقادیر ضرایب جینی برآورد شده برای منابع سلامت مورد مطالعه استان قزوین، همانند قبل از طرح تحول سلامت در محدوده نابرابری زیاد تا کامل بود. همچنین شاخص هیرشمن هرفیندال بعد از طرح تحول سلامت در شهرستان های استان تغییری نکرد و مقدار آن بالاتر از ۱۰۰۰ (تمرکز بالا) قرار داشت. می توان نتیجه گرفت طرح تحول سلامت در توزیع عادلانه نیروی انسانی موفق عمل نکرده است. لذا پیشنهاد می شود در راستای توزیع عادلانه منابع، سیاست های توزیعی (اختصاص منابع فیزیکی سلامت مانند بیمارستانهای تخصصی، تخت و تجهیزات پزشکی، افزایش پذیرش دانشجوی در رشته های تخصصی و فوق تخصصی، مشوق های تعرفه ای و ...) مجددا طراحی و اجرا گردد.

کلیدواژه ها: پزشک عمومی، پزشک متخصص، پزشک فوق تخصص، ضریب جینی، شاخص هیرشمن هرفیندال، طرح تحول سلامت، عدالت در توزیع

Abstract

Background and Aim: Achieving the justice index in the distribution of health services is one of the main goals of health systems in the world. Therefore, the aim of this study was to determine justice in the distribution of health resources of Qazvin University of Medical Sciences before and after the Health Transformation Plan based on Gini coefficient and Hirschman Herfindal index.

Materials and Methods: In the present descriptive-analytical and applied study, the statistical population was general practitioners, specialists and subspecialists working in Qazvin University of Medical Sciences during the years 90 to 96. Demographic statistics of cities from the statistical yearbooks of the Statistics Center of Iran and statistics of physicians from the Vice Chancellor for Treatment and Health of Qazvin University of Medical Sciences. 2016 and Stata was done.

Results: According to the results, the highest number of general practitioners, specialists and subspecialists was in 93, 96 and 96, respectively, and the lowest number was related to 95, 90 and 94. Also, the Gini coefficient of general practitioners in the years 90 to 96 was in the range of 0.61 and 0.63. Up to 96, the Gini coefficient did not change and was 0.52. In the Hirschman Herfindahl index of general practitioners, there was a high concentration among the cities of Qazvin province. In the specialties of women, children and urology, inequality gradually decreased. In general surgery, the index value is low but inequality persists. In anesthesiology and neurology, the index value decreased after the health transformation plan and reached 5700, but there was still a gap to reach equality (below 1000). In specialties such as neurosurgery, rehabilitation, nuclear medicine, no change in the index was observed after the health transformation plan. Also, the value of the index in sub-specialized fields showed high concentration.

Conclusion: The results obtained from the estimated Gini coefficients for the studied health resources in Qazvin province, as before the health transformation plan, were in the range of high to complete inequality. Also, Hirschmann Herfindal index did not change after the health transformation plan in the cities of the province and its value was higher than 1000 (high concentration). It can be concluded that the Health Transformation Plan has not been successful in the equitable distribution of human resources. Therefore, in order to ensure the fair distribution of resources, distribution policies (allocation of physical health resources such as specialized hospitals, beds and medical equipment, increasing student admission in specialized and sub-specialized fields, tariff incentives, etc.) are redesigned and To be implemented.

Keyword: General Practitioner, Specialist Physician, Subspecialty Physician, Gini Coefficient, Hirschmann Herfindal Index, Health Transformation Plan, Distribution Justice.

Qazvin University of Medical Sciences
Faculty of Health

A Thesis

Presented for the degree Of Master of sciences
(M. Sc.) in Health Services Management

Title:

Assessment of Equity in Distribution of Health Care Resources in
Qazvin University of medical sciences before and after the health
reform plan: based on the Gini- coefficient and Herfindahl–
Hirschman index.

Supervisor

Mohammad Zakaria Kiaei (M.Sc)

Advisor

Rohollah Kalhor (Ph.D)

Hasan Yosefzade (Ph.D)

By

Asghar Nasiri

September 2020